

METODICKÝ LIST

NOMINÁLNÍ EFEKTIVNÍ KURZ KORUNY

I. Definice a obsah

Nominální efektivní kurz (NEER) vyjádřený indexem uvádí zhodnocení (index nad 100) či znehodnocení (index pod 100) národní měny vůči koši vybraných měn za určité období oproti základnímu období.

Podle výkladu Mezinárodního měnového fondu (MMF) může být počítán více metodami. Nejvíce rozšířenou metodou se vzhledem ke své symetričnosti jeví metoda váženého geometrického průměru nominálních směnných kurzů se zohledněním váhových podílů celkového exportu a importu zemí, které patří k našim nejvýznamnějším obchodním partnerům.

Metoda výpočtu NEER podle Evropské centrální banky (ECB) zahrnuje váhové podíly exportu a importu zemí - významných obchodních partnerů, přičemž zohledňuje ve výpočtu takové skupiny zboží, které nejsou tak citlivé na politická opatření a více vystihují stupeň dosažené mezinárodní konkurenceschopnosti. Základnou pro výpočet váhových podílů exportu a importu zemí v komoditních skupinách 5-8 podle klasifikace OSN Standard International Trade Classification (SITC).

II. Zdroje a metodika zjišťování

Na základě statistiky ČSÚ o teritoriální a komoditní struktuře zahraničního obchodu za rok 2020 bylo vybráno 32 zemí, jejichž podíl na zahraničním obchodě ČR zaujímá cca 90 %. Jednotlivé země eurozóny jsou ve výpočtu uváděny jako jedna měnová oblast (počet zemí eurozóny se mění podle aktuálního stavu). Tyto váhové podíly byly zpracovány ve dvou variantách:

I. varianta uplatňovaná Mezinárodním měnovým fondem se vztahuje k celému obchodnímu obratu zahraničního obchodu ČR;

II. varianta uplatňovaná Evropskou centrální bankou se vztahuje pouze ke čtyřem komoditním skupinám zahraničního obchodu ČR, mezi které patří chemikálie a příbuzné výrobky (skupina 5), tržní výrobky tříděné podle materiálu (skupina 6), stroje a dopravní prostředky (skupina 7) a různé průmyslové výrobky (skupina 8).

Exporty a importy zemí eurozóny jsou ve výpočtu zohledněny jedním váhovým podílem a použitým kurzem u eurozóny je kurz koruny vůči EUR (resp. ECU do konce roku 1998). Měnových oblastí je celkem 13 a kurzy koruny jsou získávány jako průměrné měsíční kurzy z kurzovního lístku ČNB. Měny, dříve neuváděné v kurzovním lístku ČNB, byly získány z měsíční statistiky Mezinárodního měnového fondu.

Od referenčního období března 2022 je kurz ruského rublu (RUB) získáván z kurzovního lístku ČNB: „Kurzy devizového trhu - Kurzy ostatních měn“ vyhledávaného poslední pracovní den v měsíci s platností po celý následující měsíc.

III. Členění

Index NEER je počítán jako měsíční a jako roční průměr v časové řadě na bázi roku 2020 za 13 měnových oblastí.

Váhy měnových oblastí propočtené podle podílu na celkovém obchodním obratu ČR

I. varianta	v %
Měnová oblast	rok 2020
1 země eurozóny	63,6
2 Polsko	8,5
3 Čína	7,7
4 Maďarsko	3,4
5 Spojené království	3,2
6 Spojené státy	2,9
7 Ruská federace	2,6
8 Rumunsko	1,7
9 Švýcarsko	1,6
10 Korejská republika	1,4
11 Švédsko	1,4
12 Japonsko	1,2
13 Dánsko	0,8
Celkem	100,0

Váhy měnových oblastí propočtené podle podílu na obchodním obratu ČR u komoditních skupin 5-8

II. varianta	v %
Měnová oblast	rok 2020
1 země eurozóny	63,8
2 Polsko	8,3
3 Čína	8,0
4 Maďarsko	3,4
5 Spojené království	3,3
6 Spojené státy	2,9
7 Ruská federace	1,9
8 Rumunsko	1,7
9 Švýcarsko	1,6
10 Korejská republika	1,5
11 Švédsko	1,5
12 Japonsko	1,3
13 Dánsko	0,8
Celkem	100,0

IV. Způsob výpočtu

Vzorec indexu nominálního efektivního kurzu

$$\text{NEER}_t = 100 \times \prod_{i=1}^n (S_{it}^*)^{w_i^*}, \text{ resp. } \prod (S_{it}^*)^{w_i^*} = \text{součin podílů kurzů měn jednotlivých obchodních partnerů (kurz ve sledovaném období / kurzem základního období) umocněných jejich váhovými podíly v základním období}$$

$$\text{NEER}_t = 100 \times \left((S_{1t}^*)^{w_1^*} \times \dots \times (S_{nt}^*)^{w_n^*} \right)$$

kde

$$S_{it}^* = S_{it} / S_{i0}$$

$$S_{it} = 1 / R_{it}$$

R_{it} = nominální kurz CZK za jednotku měny i-tého obchodního partnera v období t

S_{it} = 1 / nominální kurz CZK za jednotku měny i-tého obchodního partnera v období t

S_{it}^* = index propočtený jako podíl kurzu měny i-tého partnera za 1 CZK v období t / kurzem zahraniční měny i-tého obchodního partnera v základním období

$$\sum_{i=1}^n w_i^* = 1$$

w_i^* = normalizované váhy podílů zahraničního obchodu jednotlivých obchodních partnerů se v součtu rovnají 1

$$w_i^* = \frac{w_i}{\sum_{i=1}^n w_i}$$

w_i = vážený průměr podílů exportu a importu i-tého obchodního partnera na vývozu a dovozu ČR

$$w_i = w_i^X v_X + w_i^M v_M$$

w_i^X = podíl vývozu i-tého obchodního partnera na celkovém vývozu ČR

v_X = podíl vývozu ČR na celkovém obratu ČR

w_i^M = podíl dovozu i-tého obchodního partnera na celkovém dovozu ČR

v_M = podíl dovozu ČR na celkovém obratu ČR

Postup výpočtu nominálního efektivního kurzu koruny

I. varianta

Z absolutních hodnot vývozu a dovozu 32 obchodních partnerů a celkového obratu obchodní bilance České republiky v roce 2020 byly propočteny váženým aritmetickým průměrem váhové podíly třinácti měnových oblastí. Součet představuje váhový podíl téměř 90 % na celkovém obratu zahraničního obchodu České republiky.

II. varianta

Z absolutních hodnot vývozu a dovozu skupin 5–8 SITC u 32 obchodních partnerů a obchodního obratu ve skupinách SITC 5-8 České republiky v roce 2020 byly propočteny váženým aritmetickým průměrem váhové podíly třinácti měnových oblastí. Součet představuje váhový podíl téměř 90 % na obratu zahraničního obchodu České republiky ve skupinách 5-8 SITC.

Váhy vybraných měnových oblastí byly převedeny na normalizované váhy, aby součet všech váhových podílů měnových oblastí se rovnal číslu 1.

Byly zjištěny průměrné nominální kurzy koruny za jednotku měny vybraných měnových oblastí (R_{it}) za měsíce i celé roky 1993 do současnosti.

Propočet převrácené nominální hodnoty kurzu (S_{it}) za 1 CZK byl získán jako podíl ze vztahu $1/R_{it}$.

K získání S_{it}^* bylo S_i ve sledovaném období děleno S_i v základním období.

Údaj S_{it}^* byl umocněn příslušnou normalizovanou vahou měnové oblasti v roce 2020 w_i^* . Vypočtené údaje za vybrané měnové oblasti v daném měsíci (roce) byly vzájemně mezi sebou vynásobeny a za každý měsíc (rok) byl výsledkem jeden součin. K získání indexu NEER byly součiny za jednotlivé měsíce (roky) násobeny 100. Hodnoty do úrovně 100 označují depreciaci, hodnoty nad 100 znamenají apreciaci kurzu koruny ve sledovaném období oproti základnímu období.

Údaje jsou propočtené odborem makroekonomických statistik ČNB na základě variant výše uvedené metodiky s využitím kurzovního lístku ČNB, měsíčních statistik MMF a dat ČSÚ o teritoriální a komoditní struktuře zahraničního obchodu v roce 2020.

V. Změny metodiky a obsahu

Podle metodiky MMF je doporučeno měnit strukturu vah každých 5 let ve vazbě na teritoriální strukturu obratu zahraničního obchodu dané země. Změna vah podle definitivních dat zahraničního obchodu za rok 2025 bude provedena v roce 2027.

VI. Vykazující subjekty

Nejsou.